



ДІАСПОРИ ГЕРМАНСЬКИХ  
НАРОДІВ  
СТЕПОВОЇ УКРАЇНИ У  
КОНФЛІКТАХ ХVІІІ-ХХ ст.

# Актуальність проекту



**Конференція 2007 р. у  
ДНУ ім. Олеса Гончара  
“Німці України та Росії у  
конфліктах та компромісах  
XIX-XX ст.”**

- Актуальність проекту, полягає у тому, що сьогодні, в умовах нагальної потреби в проведенні глибоких, системних реформ багатьох сторін суспільного життя постають питання розробки форм, методів та засобів їх проведення. Тому накопичення знань про історичний досвід германських народів допоможе точніше оцінити цей потенціал у сенсі залучення його до розв'язання нагальних питань сьогоденного життя України, в тому числі й гармонізації міжетнічних та міжнаціональних відносин.

## Мета та завдання проекту

- **Головною метою** дослідження є визначення шляхів і засобів подолання конфліктів XVIII-XX ст. та досягнення суспільних компромісів, які застосовували представники діаспор германських народів Степової України.

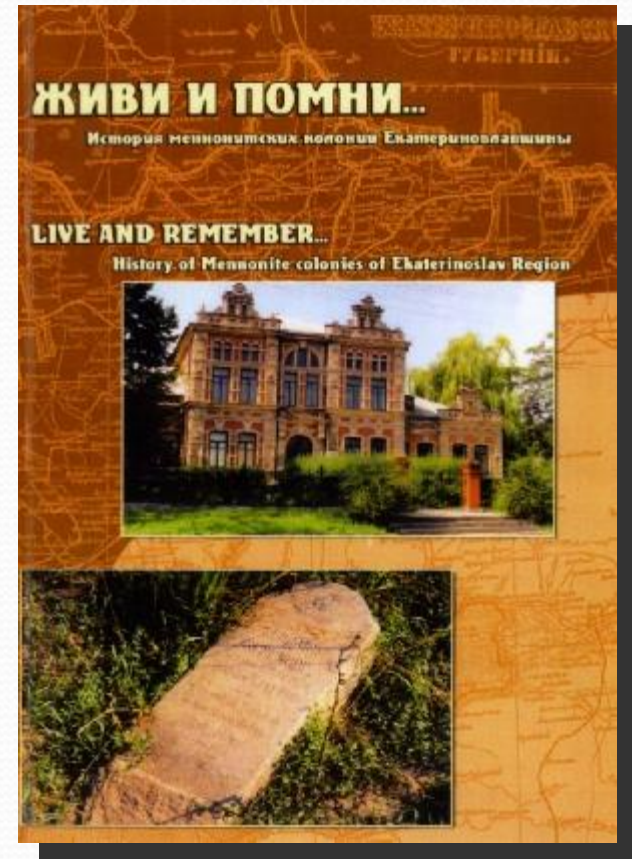


Фото-листівка: “Німці-колоністи під Одесою , початок XX ст.”



## — Завдання роботи:

- аналіз теоретичних надбань сучасної науки у сфері вивчення своєрідності соціокультурного розвитку, що мав місце в українських землях, які перебували у складі різних держав упродовж XVIII-XX ст.;
- виявлення форм, способів та питомої ваги представників європейських діаспор в економіці, соціокультурному та суспільно-політичному житті краю;
- вивчення регіональних особливостей етнокультурних спільнот діаспор різних германських народів, які склалися упродовж XVIII- XX ст.;
- порівняння їх здобутків з тими, що демонстрували їх представники в інших регіонах світу (на Півдні Росії, в Північній Америці).



# Наукова новизна проекту



**Публікації праць співробітників  
Центру українсько-німецьких  
наукових досліджень по темі  
проекту**

- Наукова новизна проекту полягає у тому, що будуть розглянуті особливості розвитку діаспор окремих германських народів у порівнянні з аналогічними процесами в інших регіонах (у межах Російської імперії та Північної Америки), виявлені найбільш сприятливі чинники їх розвитку та причини виникнення суспільних конфліктів, що були з ними пов'язані; визначені регіони, де склалися найсприятливіші адаптаційні умови для переселенців.

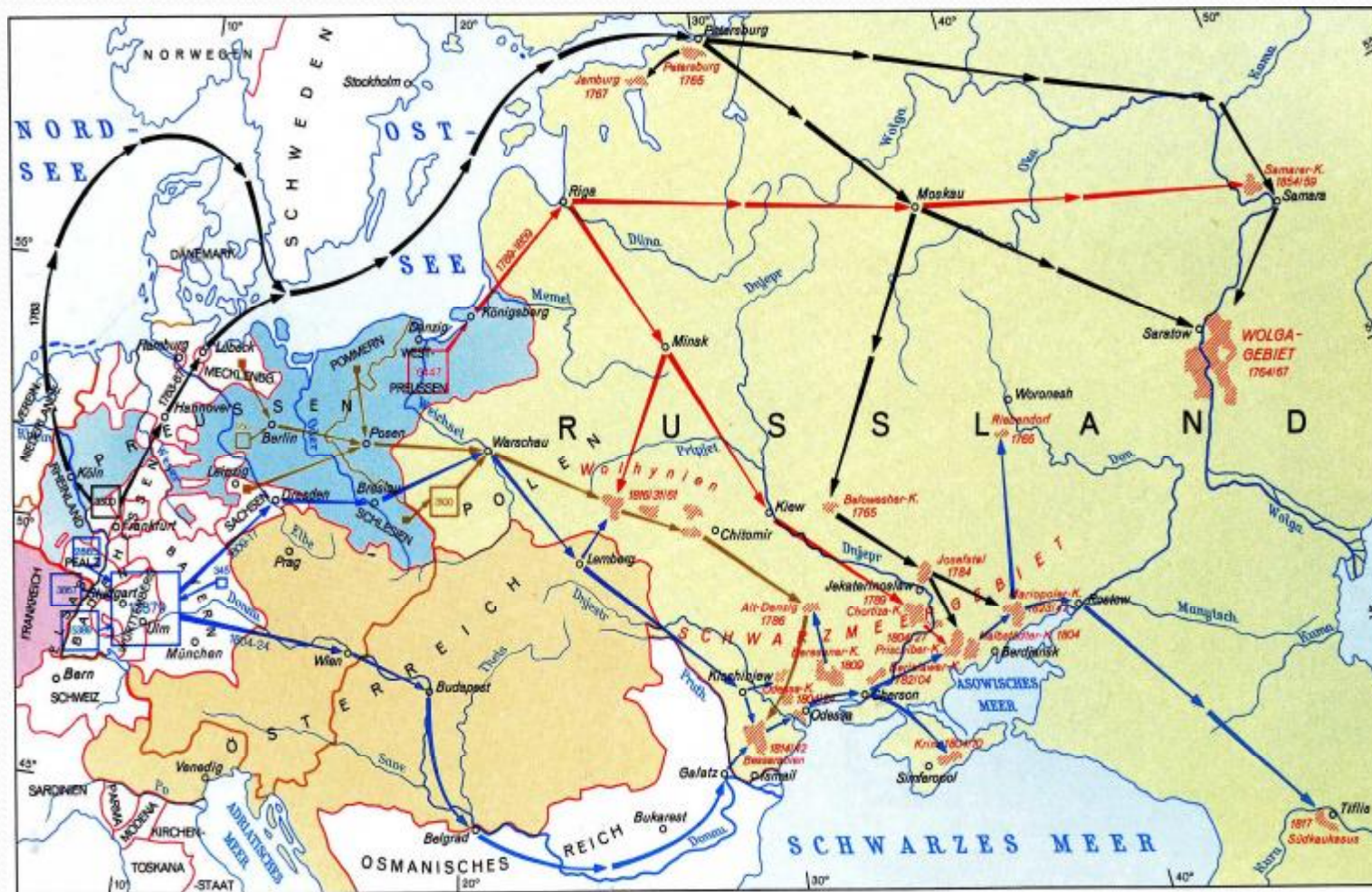


- Офіційне запрошення урядом Катерини II іммігрантів мало на меті освоєння малозаселених територій Півдня Російської імперії висококваліфікованими господарями з Центральної Європи.
- Німцям та менонітам гарантувалися: самоврядування і автономія поселень, свобода релігійного життя, звільнення їх і їхніх нащадків від військової служби. В економічному пакеті привілеїв надавалися: від 65 до 71 гектарів землі на родину, фінансові пільги на 10 років та 500 крб. на облаштування.



**Катерина II**

## Карта місць компактного розселення німців та менонітів на Півдні України





## Чисельність німецькомовного населення на Півдні України у 1897 р. (в особах)

|                                     |        |
|-------------------------------------|--------|
| Німці Катеринославської губернії    | 80979  |
| Німці Таврійської губернії          | 78305  |
| Німці Херсонської губернії          | 123453 |
| Меноніти Катеринославської губернії | 29922  |
| Меноніти Таврійської губернії       | 25580  |
| Меноніти Херсонської губернії       | 5386   |



# Внесок німців та менонітів у розвиток Півдня України



- Технологічний прогрес у сфері землеробства (запровадження багатопольової системи та чорного пару);
- Поширення практики лісонасадження, розвиток садівництва;
- Селекційна робота у сфері тваринництва;



**Німці робітники**

- Практика створення штучних водоймищ, удосконалення методів штучного зрошення луків;
- Організація поселень за певним планом;
- Введення громадської системи страхування та взаємодопомоги;
- Модернізація сільськогосподарської техніки та борошномельного виробництва.



- ХХ ст. кардинально змінило життя німецькомовних груп. Це – Перша світова та Громадянська війни, голод 1921-1923 та голодомор 1932-1933 рр., колективізація на селі, масові репресії 1937-1938 рр., Друга світова війна. Буремні події змусили працюючих господарів, які зробили чималий внесок в освоєння цілинних земель і розвиток Півдня України шукати шляхи власного порятунку та засоби подолання занепаду, що принесли війни та конфлікти.

**Пам'ятний знак  
менонітам, які загинули у  
роки Громадянської війни**



- 
- Запропонований проект передбачає дослідження досвіду діаспор германських народів (німців, менонітів, шведів тощо) Степової України в розв'язанні соціальних конфліктів XVIII-XX ст. На підставі теоретичних та практичних досліджень будуть визначені причини конфліктів, шляхи розв'язання й подолання їх наслідків, форми соціальних компромісів, які були вироблені германськими діаспоральними групами під час вирішення нагальних питань у житті соціуму регіону та взаєминах між ними та титульною нацією.